

Vad är rabies?

- Rabiesvirus, tillsammans med fladdermusvirus (EBLV-1 och EBLV-2), hör till genus *Lyssavirus* i familjen *Rhabdoviridae*.
- Rabies är en dödlig zoonos, och i en del europeiska länder anses katter utgöra en stor risk för smittspridning till människor.
- Rabies finns i hela världen med några få undantag. Stora områden i Europa är nu fria från rabies hos landlevande djur tack vare vaccinationsprogram för vilda djur.
- Rödräv är den främsta virusreservoaren i Europa.
- De senaste fallen i Västeuropa har kunnat spåras till illegalt importerade, smittade sällskapsdjur från regioner i Afrika där rabies är endemiskt.
- Viruset inaktiveras enkelt med detergentbaserade desinfektionsmedel.

Infektion

- Rabiesmittade djur är den enda smittkällan.
- Virus utsöndras i saliven några dagar innan de kliniska symtomen uppträder.
- Genomsnittlig inkubationstid är två månader men kan variera från två veckor till flera månader, beroende på var på kroppen man infekterats (bett eller rivsår). Ju större avstånd från infektionssporten till centrala nervsystemet, desto längre inkubationsperiod; ju rikligare innerverad den drabbade vävnaden är desto kortare inkubationsperiod.
- Även om katter kan infekteras med rabiesvirus eller andra lyssavirus från fladdermöss, måste risken anses vara liten.

Kliniska tecken

- Varje oförklarad aggressivt uppträdande eller oförklarad plötslig beteendeförändring måste anses vara misstänkt.
- Sjukdomen finns i en furiös och en paralytisk form. 90 % av katter med rabies uppvisar den furiösa formen.

- Till följd av encefalit drabbas kranialnerverna och framhjärnan: frånvaro av/ minskade palpebrala, korneala och papillära reflexer, strabism, hängande käke, salivering, kramper, ryckningar, skakningar, oförmåga att orientera sig, mållöst vankande, överdriven känslomässig respons (irritation, ilska, rädsla, ljusfobi), liksom ataxi och förlamning, som slutligen följs av koma och död till följd av respiratorisk arrest.
- Katter dör vanligtvis 3-4 dygn efter uppvisande av kliniska symtom.

Diagnos

- En slutlig rabiesdiagnos fås genom laboratoriska postmortemundersökningar, helst av hjärnvävnad.
- Vid misstanke ska katten isoleras och veterinär kontaktas.
- Serologiska prover tas ibland för att kontrollera effekten av vaccinering, särskilt i samband med internationella resor.

Behandling

- Huruvida man vaccinerar djur efter att de har utsatts för smitta beror på nationella folkhälsoregler och är förbjudet i många länder.
- För att värna folkhälsan behandlar man inte katter som har drabbats av rabies.
- I områden där rabies är endemiskt bör man vara försiktig vid hantering av herrelösa katter; behandling och omhändertagande av djur ska anses vara en risk även om de förefaller vara friska.

Vaccination

- Felin rabies kontrolleras vanligtvis med inaktiverade vacciner med adjuvans och en vaccination ger långvarig immunitet.
- Katter svarar bättre än hundar och över 97 % utvecklar antikroppstitrar $\geq 0,5$ IU/ml efter den första vaccineringen, ett värde som anses ge tillräckligt skydd
- Kattungar ska vaccineras vid 12-16 veckors ålder och omvaccineras ett år senare.
- En del vacciner skyddar mot virulent rabiesvirus i 3 år eller längre, men nationell eller lokal lagstiftning kan kräva årlig boostervaccinering.

Bild publicerad med tillstånd av ERZ/AFSSA Nancy, Frankrike

- Olika stora pupiller hos en katt med rabies.

Bild publicerad med tillstånd av Malene Thyssen/Wikimedia

- Rödräven (*Vulpes vulpes*) är den främsta reservoaren för rabies i Europa.

© Bild publicerad med tillstånd av ERZ/AFSSA Nancy, Frankrike.

- Rabies måste alltid misstänkas när katter uppträder aggressivt.

Bild publicerad med tillstånd av Artur Borkowski, Warsaw University (Universitetet i Warszawa)

- I den sista fasen av rabies når paralyserna även kranialnerverna (notera skillnaden i pupillstorlek).

© Meriel

- Paralys av facialnerverna hos katt i slutskedet av rabies.